

EXTRAS RAPORT

privind participarea la conferința online cu tema *Utilizarea noilor tehnologii în procesele electorale*, organizată de Autoritatea Electorală Permanentă și Comisia de la Veneția a Consiliului European, în format de videoconferință, 21 iulie 2020

Pe fondul pandemiei COVID-19, au apărut noi provocări în domeniul electoral care necesită dezbateri aprofundate în scopul fundamentării luării deciziilor. Anumite țări afectate de COVID-19 au decis amânarea alegerilor, altele au introdus măsuri speciale pentru desfășurarea alegerilor. Fiecare dintre aceste decizii reprezintă riscuri, dar și oportunități pe termen scurt, mediu și lung.

Contextul internațional actual, atins de efectele pandemiei, interoghează atât capacitatea de răspuns a organismelor de management electoral la iminența organizării alegerilor, cât și solidaritatea societății civile față de necesitatea de a dezbate diferite scenarii ale desfășurării, în bune condiții sanitare, a alegerilor. Ținând cont de acest context, desfășurarea de procese electorale în timpul pandemiei, devine o provocare pentru organizatori, iar schimbul de bune practici în domeniu se dovedește esențial.

De aceea, la propunerea Autorității Electorale Permanente, transmisă Comisiei de la Veneția a Consiliului European, cele două instituții au fost de acord să organizeze împreună o conferință online cu tema *Utilizarea de noi tehnologii în procesele electorale* în data de 21 iulie 2020 în intervalul 10:00 -12 :15 CET.

Obiectivul conferinței online este acela de a identifica provocările-cheie cu care se confruntă organismele de management electoral care organizează alegeri în timpul pandemiei, dar și potențiale soluții care să surmonteze dificultățile impuse de riscul sanitar, cu ajutorul utilizării noilor tehnologii în domeniul electoral.

Evenimentul online a reunit experți și oficiali electorali din partea unor prestigioase organisme de management electoral și organizații internaționale cu care activează în domeniul electoral: Consiliul European, Asociația Experților Electorali Europeni (ACEEEO), Asociația Mondială a Organismelor Electorale (A-WEB), Biroul Electoral de Stat al Estoniei și alți invitați

din partea organismelor de management electoral, parteneri ai AEP, experți independenți, reprezentanți ai partidelor politice și ai societății civile.

Prezentarea participanților și a subiectelor dezbătute

Locație: Videoconferință prin intermediul aplicației Microsoft Teams.

Participanți:

AEP:

- Domnul Constantin-Florin MITULEȚU-BUICĂ, Președinte AEP
- Domnul Zsombor VAJDA, Vicepreședinte AEP
- Domnul Marian MUHULEȚ, Vicepreședinte AEP
- Coordonatorii următoarelor departamente: Departamentului Legislativ, Direcția generală sistemul informațional electoral național, Departamentul cooperare internațională și relații publice, Departamentul suport organizatoric electoral, Direcția generală logistică și resurse electorale, Departamentul de control al finanțării partidelor politice și al campaniilor electorale.

COMISIA DE LA VENETIA A CONSILIULUI EUROPEI

Administrația prezidențială

MAE

A-WEB

ACEEEO

Comisia electorală independentă a Iordaniei

Comisia electorală independentă a Tunisiei

Comisia Electorală Centrală a Republicii Moldova

CEC Bulgaria

Biroul electoral național al Ungariei

Comisia electorală națională a Poloniei

Comisia electorală a Republicii Serbia

ACADEMIA DE POLIȚIE Al. Ioan Cuza

EFOR

Institutul pentru politici publice

PSD

PNL

PMP

Pro Romania

ALDE

USR

Uniunea Democrată Maghiară din România

Forța Națională

Grupul Minorităților Naționale din Parlamentul României

PLUS

PPUSL

Mediafax

Agerpres

Programul evenimentului: 21 iulie 2020, 10.00h – 12.15h.

Subiecte dezbătute

Cuvintele de deschidere au fost rostite de domnul Cristian Leahu, șeful Departamentului Legislativ, și de domnul Michael Jenssen, expert în cadrul Diviziei Alegeri și Partide Politice a Comisiei de la Veneția.

Prima prezentare a fost susținută de doamna A. Driza Maurer, expert din partea Comisiei de la Veneția, care s-a concentrat asupra temei *Provocări legale privind utilizarea noile tehnologii în alegeri. Reflecții bazate pe lucrările CoE față de votarea electronică.*

În introducere, oficialul a vorbit despre rolul Consiliului Europei, care este acela de a proteja și realiza idealurile și principiile care sunt moștenirea comună a membrilor săi, inclusiv principiul alegerilor democratice. De asemenea, noile tehnologii, ca toate celelalte tehnologii utilizate la alegeri, ar trebui să respecte aceste principii. De aceea, Consiliul Europei

supraveghează respectarea principiilor fundamentale și emite îndrumări precum *Codul de bune practici* din 2002 privind chestiunile electorale, sau standardele pentru votare electronică, elaborate în 2017 și care privesc e-votingul dar și transparența și certificarea instrumentelor de implementare a acestuia.

Doamna A. Driza Maurer a recomandat luarea în considerare a utilizării tehnologiilor digitale din perspectiva ciclului electoral, având în vedere nivelul de digitalizare a diferitelor procese, interacțiunile dintre procesele digitalizate și non-digitalizate, problemele transversale ale protecției datelor, securității cibernetice, cooperării cu sectorul privat, durata procesului sau ciclului electoral raportată la durata de viață a instrumentului digital.

Expertul a subliniat că este necesară o analiză a riscurilor și beneficiilor în momentul implementării digitalizării, deoarece nu pot fi aplicate toate elementele care cuprind conceptul de legalitate. În afară de principiile universale ale procesului electoral, există principiile specifice sau locale ce trebuie luate în calcul și în momentul digitalizării procesului. Este necesar a fi definite cerințele tehnice în vederea asigurării controlului și securității. Digitalizarea poate fi implementată apelând la multidisciplinaritate, având în vedere faptul că tehnologia devine din ce în ce mai sofisticată, iar provocările generate, tot mai complexe.

Doamna A. Driza Maurer a arătat că votul electronic este o măsură ce necesită testare prealabilă, astfel că introducerea acestuia în an electoral nu este recomandată.

Referitor la transparență, oficialul a arătat că aceasta este foarte importantă, întrucât se pune tot mai mult accent în prezent pe principiul *ethical hacking*. Un element esențial al transparenței este verificabilitatea, care permite alegătorilor să verifice dacă votul lor se reflectă în rezultatul final și dacă acesta provine numai de la alegători eligibili. Procesul electoral comportă și în prezent riscuri și probleme, iar în momentul aplicării digitalizării problemele se augmentează. Întrebarea este: cum poate fi regândit întregul proces electoral în vederea eliminării riscurilor aferente? Un răspuns posibil constă în managementul datelor, care se referă la protecția datelor și asigurarea confidențialității. De asemenea, în privința costurilor, este de remarcat că, în situația digitalizării,

planificarea procesului devine mai complexă, generând costuri mai mari, precum și riscuri, cum ar fi acela al securității cibernetice.

În prezentarea sa, domnul Tarvi Martens, fost director al Diviziei pentru votul electronic din cadrul Oficiului Electoral de Stat al Estoniei, expert partener al Comisiei de la Venetia, a vorbit despre votul electronic în Estonia.

Estonia a fost prima țară din lume care a implementat votarea electronică la alegerile naționale, începând cu anul 2005. Sistemul de vot electronic utilizat în prezent a fost actualizat cu ocazia alegerilor locale din anul 2017. Votul electronic este popular în primul rând pentru că este eficient și convenabil. Astăzi, aproape jumătate din voturi sunt exprimate pe internet.

Cu toate acestea, Estonia este singura țară din Europa care utilizează votul electronic, ceea ce reduce diversitatea exemplor de bună practică în materie electorală. De asemenea, spre deosebire de România, Estonia utilizează cărți de identitate electronice.

Procedura de votare electronică este stabilită de Oficiul Electoral de Stat în colaborare cu Autoritatea Sistemului Informațional. Înainte de începerea votării, Oficiul Electoral de Stat pregătește sistemul de votare electronică pe site-ul web www.valimised.ee.

Votarea electronică este deschisă douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru, în toate zilele de votare în avans (de la a zecea până la a patra zi înainte de ziua alegerilor).

Pentru votare electronică, aplicația alegătorilor trebuie descărcată pe computer. Aplicația verifică automat eligibilitatea alegătorului de a vota și afișează lista de candidați. După ce a fost făcută alegerea, aplicația criptează votul alegătorului. Alegătorul confirmă votarea cu semnătura lui digitală, iar aplicația transmite votul către serverul de colectare a acestora. În același timp, serviciul de înregistrare independentă oferă fiecărui vot un timbru care permite să verifice ulterior dacă toate voturile au fost într-adevăr trimise serverului.

Alegătorul poate verifica dacă votul său a fost corect transmis cu ajutorul unei aplicații separate pentru dispozitive inteligente.

Schimbarea unui vot electronic este posibilă în Estonia. Un alegător poate oricând să voteze din nou și să-și schimbe votul de câte ori dorește. Se ia în considerare doar ultimul vot electronic, iar voturile anterioare sunt anulate. Un alegător nu își poate modifica votul electronic în ziua alegerilor.

Numărarea voturilor electronice și verificarea rezultatelor este făcută de Oficiul Electoral de Stat care constată rezultatele votării electronice în seara zilei alegerilor. Procedura este publică și sunt prezenți observatorii și membrii Comitetului Electoral Național.

Expertul eston a mai vorbit și despre asigurarea uniformității alegerilor și tratamentul egal al alegătorilor la votarea electronică. Principiul uniformității înseamnă că votul fiecărui alegător trebuie să aibă aceeași pondere la alegeri. În ceea ce privește votul electronic, un alegător care votează electronic se află într-o situație diferită față de cel care votează la secția de votare, deoarece primul alegător își poate schimba votul electronic, însă cel de-al doilea, nu.

Directorul general al Direcției generale coordonarea sistemului informatic electoral national din cadrul AEP, domnul Ovidiu Oproaica, a prezentat modul de funcționare al Sistemului informatic de monitorizare a prezenței la vot și de prevenire a votului ilegal (SIMPV).

Concluzii

Dezbaterea a avut rolul de a asigura cadrul necesar dialogului între experți internaționali în domeniul electoral, AEP, societatea civilă și reprezentanți ai partidelor politice referitor la o temă importantă pentru societatea românească: organizarea alegerilor în contextul pandemiei COVID-19 și posibilitatea utilizării noilor tehnologii în scopul surmontării dificultăților impuse de situația epidemiologică actuală. Soluția votării electronice s-a dovedit utilă în cazul Estoniei, însă pentru implementarea acesteia este nevoie de un cadru normativ adecvat care să asigure protecția datelor personale ale cetățenilor, precum și instrumente digitale sigure și eficiente.

În același timp, *Codul de bune practici în materie electorală*, elaborat de Comisia de la Veneția, recomandă ca elementele fundamentale ale sistemului electoral să nu poată fi modificate

AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ

Departamentul cooperare internațională
și relații publice
tel.: 0213100824
e-mail: relatii publice@roaep.ro

---

cu cel puțin un an înainte de alegeri, astfel că votul electronic în România nu ar putea fi implementat fără a fi pilotat și testat cu cel puțin 18 luni înainte de data alegerilor.